

I.

Odkar je postopek zoper mene prestopil prag tega sodišča, me kolegi, taksisti, prijatelji, znanci, neznanci sprašujejo: "Je to resen postopek?" Vsakič znova odgovorim, da imam sicer dobro intuicijo, a v tem primeru – ob iskrenem spoštovanju do navzočih v tej dvorani – res ne vem natančno, kdo vlada in kdo je dvorni norček.

Ovadba, ki me je privedla do današnjega zagovora, je bila neizpodbitno politična. Slovenska obveščevalno-varnostna agencija oziroma njen tedanji direktor Damir Črnčec, ki v prvih vrstah navija za točno določenega predsednika točno določene politične stranke, je po vseh dosedanjih informacijah zlorabila kazenski postopek za točno določeno partikularno, ne javno korist.

Nekdanji direktor Sove je po podatkih iz sodnega spisa v prvih dveh tednih na svoji novi funkciji na vrhu pomembnega državnega organa najprej sprožil interno preiskavo kot posledico mojih člankov v Delu. Menim, da je šlo zgolj in izključno za povračilni ukrep, ker sem si drznila pred državnozbornskimi volitvami javno razobesiti umazano perilo pomembne politične stranke.

Moj zagovornik me je na predobravnavnem naroku vprašal, če želim, da predlaga, naj tožilstvo odstopi od pregona. Za trenutek sem pomislila, nato pa sem dejala: "Naj kar končajo, kar so začeli!" Tožilstvo je imelo – potem ko je tožilka, ki je spisala obtožni predlog zoper mene, šla na bolniško in bila nato suspendirana zaradi nepovezanih kazenskih zadev – dovolj časa za premislek o tem, ali želi z nadaljevanjem pregona igrati statista v tej politični igri in pri zlorabi kazenskopравnih postopkov za partikularne interese. Lahko bi samo odstopilo od pregona, pa ni.

In če se tožilstvu ni zdelo vredno prekiniti pregona zato, ker gre v tej zadevi za politizacijo državnih organov in institucij, bi lahko odstopilo od pregona zato, ker gre v prvi vrsti za napad na ustavno zagotovljeno svobodo izražanja, na novinarstvo in v splošnem na medije v domnevno demokratični državi. Novinarji v javnosti ne uživajo visokega zaupanja, nemalokrat utemeljeno in z dobrimi razlogi, toda v novinarskem cehu ni malo novinarjev, ki svoje delo opravljajo v skladu z najvišjimi poklicnimi standardi, ki objavljajo za javnost izjemno pomembne zgodbe, razkrivajo kriminal, korupcijo in, nenazadnje, zlorabe državnih institucij za uresničevanje partikularnih interesov.

Smešno je, da sem danes na zatožni klopi jaz, ne pa tisti, ki so zlorabili državne organe, katerih prva naloga je delovanje v interesu skupnosti. Tu ni tistih, ki že najmanj od leta 2010 gledajo stran, čeprav so zelo dobro seznanjeni z delovanjem neonacistične organizacije Blood and Honour. In smešno je, da pred sodnikom ležijo članki o neonacistih, namesto da bi pred njim stali tisti, ki so vedoma dopustili, da se taisti posamezniki infiltrirajo v varnostno najbolj občutljive državne sfere, kot sta policija in vojska.

II.

Po poklicu sem univerzitetna diplomirana novinarka. Na študij novinarstva sem se vpisala pri 25. letih, potem ko sem se vrnila v Slovenijo iz New Yorka, kjer sem prebivala slabih pet let. Po terorističnih napadih 11. septembra sem si dala mesec dni za premislek o tem, kaj želim od življenja.

V tednih po tem grozljivem dogodku sem namreč padla pod popoln vpliv poblaznelih ameriških medijev, ki so tako rekoč verbatim prenašali sporočila oblasti. Tisti časi so bili resda težki, a prav tedaj – še bolj pa pozneje, ko je bilo jasno, da je bil boj proti terorizmu oziroma boj za širjenje demokracije in svobode zasnovan na lažeh o obstoju orožja za množično uničevanje – sem spoznala, kako pomembna je zmožnost medijev, da znajo tudi v težkih trenutkih na aktualne zadeve pogledati s kritično distanco. Ne glede na ceno, ki jo bodo za to plačali. Odločila sem se, da se vrnem v Slovenijo in se vpišem na študij novinarstva.

Skoraj deset let po tem, ko sem za Delo napisala prvo poročilo s tiskovne konference, ki je minila v znamenju pošiljanja poslank na pregled mednožja, ugotavljam, da smo še vedno nezrela demokracija.

V tem času sem kot novinarka med drugim razgalila uradnike na oddelku za šolstvo Mestne občine Ljubljana, ki so nato ostali brez službe, obstoj rakotvornega mehkovezanega azbesta na vlakih Slovenskih železnic, o katerem so odgovorni trdili, da ga sploh ni več, objavila sem prvi članek o dogajanju v zvezi s 6. blokom Termoelektrarne Šoštanj, pisala sem o zlorabah v Dravskih elektrarnah Maribor, ki so odnesle tedanjega direktorja, organizirani združbi, ki opravlja črne likvidacije podjetij, ter nenazadnje o brezplačnih Slovenski tednik in Ekspres, za katera se je izkazalo, da sta bila de facto nelegalna politična kampanja določenih političnih strank. V zvezi z zadnjo tematiko, zanimivo, nikoli ni odgovarjal in ne bo odgovarjal nihče.

Simptom nezrele demokracije niso le novinarji, ki ne delujejo v imenu javnosti, ampak tudi epidemija neodgovornosti za dokazano najmanj sumljiva, če ne že kazniva dejanja. V skladu s ponarodelo krilatico, da vsaka svinjarija še ni kaznivo dejanje, se v Sloveniji pravosodno orožje najraje uperja v tiste, ki svinjarijo razgalijo. In zato sem tu jaz, novinarka, ki sem delovala v skladu s poklicnimi standardi in zakonodajo Republike Slovenije.

Zaradi gonje proti meni sem morala aktivno preiskovanje desnega ekstremizma resda za nekaj časa postaviti na stranski tir, toda zdaj, ko vem, da v Sloveniji obstaja sodnik, ki je tožilstvu preprečil dostop do prometnih podatkov mojega telefona, s čimer bi bili lahko kompromitirani vsi moji viri, lahko svoje delo nemoteno opravljam dalje. Temu sodniku ali sodnici sem dolžna iskreno zahvalo. Ravnal oziroma ravnala je v duhu enega izmed temeljnih načel demokracije – da so mediji svobodni.

III.

V časniku Delo in na spletnem portalu delo.si sem 1. in 2. decembra 2011 objavila tri članke, v katerih sem opozorila na sprego desne politike in desnega ekstremizma.

Kratkovidno bi bilo zatiskati si oči pred obstojem ekstremističnih skupin, ki jih družijo protiustavna stališča o prevladi bele rase, zanikanju holokavsta in povečevanju nacizma. Porast ekstremizma v državah Evropske unije je dejstvo. V Evropskem parlamentu trenutno sedijo evroposlanci Velike Britanije, ki so zagovorniki skrajnih političnih idej. Politični stranki Jobbik na Madžarskem in Zlata zora v Grčiji sta dejanska, ne fantomska fenomena, postajata politični sili doma in v Evropi – z glasovi volivcev.

Če pustimo ob strani člen Kazenskega zakonika, ki prepoveduje javno spodbujanje nestrpnosti, in zavržna neonacistična stališča, je prav v zavestnih glasovih volivcev razlika med transparentnim udejstvovanjem skrajnih političnih sil in v njihovem delovanju iz zasede. Moji članki so dokazali prav to, da pri nas ekstremna desnica deluje iz zasede, da se je zlila s članstvom najmočnejše politične stranke na desnici. Zato je bilo razgaljenje tega dejstva v neizpodbitnem interesu javnosti, volivcev in volivk, državljanov Republike Slovenije. Če tega dejstva ne bi javno obelodanila, bi si zaslužila kazensko ovadbo. Tako pa sem ravnala kot odgovorna članica novinarskega ceha in kot zavedna državljanka Republike Slovenije, katere temelj je ustavno zagotovljena enakopravnost in spoštovanje človekovih pravic.

Poleg političnih povezav se je skozi moje raziskovanje tedaj (delno pa tudi pozneje) potrdilo tudi to, da so člani oziroma simpatizerji slovenskega krila neformalno organizirane neonacistične organizacije Blood and Honour dejavni v Slovenski vojski in policiji. Vojska je tedaj, leta 2011, po morilskem pohodu Norvežana Andersa Breivika, izvedla notranjo preiskavo, a ni odkrila neonacističnih elementov, oziroma, če sem natančna, ni odkrila pripadnikov Slovenske vojske, ki bi kršili kazensko zakonodajo.

Ker neonacistično združevanje v Sloveniji ni prepovedano, temveč je prepovedano "le" javno spodbujanje k nestrpnosti, sovražnosti, povečevanje nacizma, zanikanje holokavsta in propagiranje prevlade bele rase, OVS ministrstva za obrambo pod vodstvom Črnčca seveda ni našla in ni mogla najti "pripadnikov, ki bi kršili kazensko zakonodajo". To pa ne pomeni, da neonacističnih privržencev v Slovenski vojski ni.

In četudi je tedanja obrambna ministrica Ljubica Jelušič na svojem blogu vsakršno povezovanje neonacistov s Slovensko vojsko označila za črno propagando in zapisala, da lahko vojaki v prostem času počno, kar želijo, pa je dejstvo, da tovrstno udejstvovanje slovenskim vojakom prepoveduje Kodeks Slovenske vojske. Po delovnopравни zakonodaji pa so vojaki dolžni tudi v prostem času ravnati tako, da ne škodijo ugledu svojega delodajalca.

Če prostočasno udejstvovanje vojakov v neonacističnih organizacijah ne škodi ugledu Slovenske vojske, ki je tako kot vsi drugi zavezana Ustavi in pravnemu sistemu Republike Slovenije, potem je treba na zatožno klop posesti tiste, ki teh kršitev v notranji preiskavi niso odkrili. Toliko bolj v luči informacij v sodnem spisih, ki dokazujejo, da je Sova te povezave odkrila in je o njih tudi obvestila OVS.

Enako velja za policijo, v okviru katere sem sicer šele pred meseci odkrila vezni člen med neonacističnimi privrženci in Centrom za varovanje in zaščito v okviru Policije. Kar zadeva vojsko, pa sem že v člankih leta 2011 pa tudi pozneje objavila, da so uredništvu znana imena vojakov, ki so dejavni v ali pa najmanj simpatizirajo z Blood and Honour.

Nenazadnje je bil o tej problematiki ves čas in redno obveščen najvišji vrh slovenske države, a je bil dosednji odziv omejen na ustanovitev parlamentarne preiskovalne komisije o ekstremizmu, ki naj bi v prvem delu ugotovila potrebe po spremembi zakonodaje, v drugem pa naj bi se ukvarjala s političnimi povezavami neonacističnih organizacij. Toda delo komisije sta že v prvem delu zavrli dve politični stranki – tista, ki sem jo v člankih razgalila, in tista, katere obrambna ministrica je govorjenje o obstoju neonacistov v Slovenski vojski označila za črno propagando.

Drugi odziv države je bil začetek pregona zoper mene.

IV.

Specializirano državno tožilstvo mi v obtožnem predlogu očita, da sem kontinuirano pridobivala tajne podatke Sove z naklepom, da bi jih objavila v člankih. Trdi, da sem podatke pridobila protipravno. Kolikor razumem 260. člen Kazenskega zakonika, je objava tajnih podatkov brez dovoljenja državnega organa, ki je informacije označil s stopnjo zaupnosti, kaznivo dejanje. Toda kolikor razumem postopek, ki se vodi proti meni, mora tožilstvo najprej dokazati, da sem sploh razpolagala s tajnimi podatki, da sem jih nato objavila.

Ne vem, kako kani tožilstvo to dokazati, a dejstvo je, da sem preiskovalno delo opravila sama – v skladu s povsem navadnimi novinarskimi metodami.

Po morilskem pohodu Andersa Breivika, zlasti pa oktobra, ko je bila v ljubljanskem klubu Inbox zabava ob 10. obletnici Blood and Honour Slovenija, o čemer je poročal Pop TV, se je v medijih pa tudi med novinarji pojavilo veliko zanimivih informacij in namigov. Sklenila sem, da bom šla po sledih teh namigov. Informacije, ki sem jih pridobila, sem preverjala s pomočjo javno dostopnih podatkov in logičnega sklepanja, pa tudi pri človeških virih – vseh mojih sogovornikov je bilo okrog deset. Vse ključne informacije, na katerih bi zgodba obstala ali padla v vodo, sem poskusila neodvisno preveriti prek javno dostopnih virov informacij in pri neodvisnih človeških virih. Prav tako sem pridobila odzive ključnih akterjev v zgodbi.

Do konkretnih očitkov tožilstva, ki izhajajo iz obtožnega predloga, se bom opredelila pri branju dokazov obrambe, ko bom tudi podrobneje predstavila tisti del mojega preiskovanja, ki temelji na javno dostopnih podatkih. Toda ne danes ne pozneje ne bom odgovarjala na vprašanja, ki se posredno ali neposredno dotikajo mojih človeških virov. Ne bom govorila ne o tistih, ki so bili moji viri, ne o tistih, ki niso bili.

Dogovor o anonimnosti novinarjevega vira je – ob predpostavki, da ima vir utemeljene razloge za strah pred razkritjem njegove ali njene identitete – temelj novinarskega dela. In te tihe pogodbe z mojimi viri ne bom prekršila, ker bi s tem zanižala pomen novinarskih standardov in ogrozila življenje tistih, ki so kljub morebitnim pomislekom z menoj delili svoje vedenje o tej zadevi.

Ponavljam, da sem delo opravila v skladu s Kodeksom novinarjev Slovenije in s Kazenskim zakonikom, pri čemer prvo dokazuje tudi to, da po objavi člankov uredništvo Dela po mojih podatkih ni dobilo niti enega zahtevka za objavo popravka ali odgovora. Klical nas je le oče ene izmed deklet, ki je ovekovečena na fotografiji ob obisku gorenjske delegacije Slovenske demokratske mladine v Državnem zboru, ki se ga je udeležil tudi vodja slovenske Blood and Honour, češ da ni bilo prav, da obrazov drugih obiskovalcev nismo prekrili. Gospodu smo se opravičili, opravičilo pa smo objavili tudi v časniku Delo in na portalu delo.si.

Po moji presoji predmetna kazenska zadeva sodišču ne daje vzvoda za to, da bi zahtevalo, naj razkrijem identitete svojih virov. Toda kljub temu želim še enkrat

poudariti, da virov ne bom razkrila in da o njih ne bom govorila. Novinarstvo brez virov je hendikepirano početje, ki ne služi nikomur drugemu kot le centrom moči, ki naj bi jih prav mediji nadzirali. Nedavno se je nekdanji minister na enem izmed spletnih portalov na podlagi paranoidne manipulacije, objavljene na drugem portalu, katere namen je bila diskreditacija mene, mojega kolega in vira v nepovezani zadevi, razpisal o tem, da bi morali novinarji razkriti svoje vire. Ni pa zapisal, če se strinja s tem, da bi novinarji razgalili njega, kadar bi kateremu od nas povedal kaj, kar bi ga lahko spravilo v resne težave.

Novinarji, kot že rečeno, v javnosti ne uživamo visokega ugleda, zato je pridobivanje dobro obveščениh virov pogosto težko. A tiste, ki tvegajo, smo dolžni zaščititi. Žvižgače preganjajo povsod po svetu in preganjajo jih tudi v Sloveniji, vendar sem na zatožni klopi jaz, ne žvižgač, in tako je tudi prav. Če je že treba koga preganjati, je treba preganjati prinašalce novic in informacij, vsi drugi dobijo imuniteto, se izogibajo zapornim kaznim, žalijo sodnike, prirejajo bilance, se prek davčnih oaz izogibajo plačevanju davkov, organizirajo javne manifestacije proti slovenskim sodiščem in najedajo že tako šibke temelje slovenske pravne države. Krivi smo kakopak tisti, ki jih poskušamo zaščititi.

V.

Očitki tožilstva implicirajo, da sem v času, ko sem preiskovala zadevo, zaradi katere stojim tu pred vami, nabrala kup dokumentov Sove in da brez fantomskega žvižgača člankov sploh ne bi bilo. Še več, trdi, da sem z njimi celo ogrozila obstoj in nadaljnje delo Sove.

To me zelo skrbi. Dejstvo je namreč, da so se informacije o delovanju Blood and Honour, ki sem jih pridobila leta 2011 in vse do danes, potrdile v dokumentih, ki jih je tožilstvo predložilo v kazenski spis. Vse informacije, tudi tiste, ki jih še nisem objavila in novinarsko obdelala. To, da sem kot novinarka s pomočjo klasičnih metod novinarskega dela pridobila iste ali podobne informacije, kot jih je pridobila Sova, me navdaja s svojevrstnim ponosom zaradi dobro opravljenega dela. In s skrbjo za kakovost dela Sove. Če lahko ena navadna novinarka z okrnjenimi preiskovalnimi metodami nabere iste informacije kot obveščevalno-varnostna agencija z vsem svojim aparatom in zmogljivostmi, potem se je treba vprašati, kakšno agencijo imamo. Toliko bolj, če naj bi taista novinarka celo ogrozila obstoj take agencije.

Enkrat za vselej: v času preiskovanja slovenskih neonacistov nisem niti videla niti brala niti v rokah držala niti enega dokumenta Sove. Nikoli. Prav tako nisem bila na nikakršen način opozorjena ali obveščena, da operiram s tajnimi podatki. Več o tem ni mogoče reči, ker bi bilo to tratenje časa za govorjenje o nečem, kar ne obstaja.

Je pa treba v zvezi z očitki tožilstva o mojemu protipravnemu, naklepnemu in sploh protidržavnemu zbiranju tajnih podatkov dodati, da sem se res od srca nasmejala, ko sem v obtožnem predlogu prebrala, da sem po oceni tožilstva oziroma Sove v člankih objavila tudi napačne informacije, s katerimi je prav tako razpolagala Sova. In to naj bi, bojda, tožilstvo zgolj še utrdilo v prepričanju, da sem godna za kazenski pregon. V obtožnem predlogu piše, da sem v članku napačno navedla, da je na 10. obletnici Blood and Honour Slovenija nastopila ruska neonacistična glasbena skupina Kolovrat. In da sem napačno navedla dan neonacistične manifestacije Day of Honour (Dan časti) na Madžarskem.

Draga Sova, drago tožilstvo, na spletu sem našla letaka za oba dogodka. In za to nisem potrebovala fantomskega žvižgača s Sove. To velja tudi za moje preostalo delo na tej zadevi.

VI.

Spoštovani gospod sodnik, ta proces je grotesken. Država me preganja zato, ker sem opravila svoje delo profesionalno, odgovorno, skladno z novinarskim kodeksom in zakonodajo. Ampak ni problema, vlogo dvornega norčka sem ponotranjila in bom po svoji vesti sodelovala v tem procesu, ki ga je zmontirala politična stranka. Ne želim komentirati ravnanja sodišča, toda vi, spoštovana tožilka, ste imeli druge in drugačne možnosti.

Danes smo vsi v istem ekonomloncu. Če se bo v njem naposled skuhalo kaj koristnega za to zavoženo državo, naš čas ne bo porabljen zaman. In to sodišče ne bo predmet javnega zgražanja.

Tu smo zato, ker Republika Slovenija vsaj od leta 2010 ni imela poguma, da bi uredila področje protiustavnih organizacij, ki nestrpnost, sovražnost do drugih, neonacistična prepričanja in zaigrano domoljubje razširjajo med vse mlajšimi državljani in državljkami. Sprejmejo jih v organizacijo s simbolno ustreznim imenom Tukaj je Slovenija, nakar jih pripravljajo, urijo in usposablajo zato, da bodo v slovenskem krilu svetovne organizacije Blood and Honour speča celica neke politične stranke. Ta politična stranka teh posameznikov do danes še ni izvrgla iz svojih vrst, nasprotno, vse bolj so vključeni v njeno delovanje.

A tudi če se neonacisti ne bi prek zadnjih vrat vključili v politično delovanje, je obstoj neformalne neonacistične skupine, ki se zaposluje v Slovenski vojski in policiji, ima torej dostop do notranjih informacij v teh organih, in ki je pripravljena na ulicah nasilno obračunati z drugače mislečimi ali z nasprotniki njihovih političnih idolov, kot se je to zgodilo pred dvema letoma med mirnimi protesti zoper vlado, resnična grožnja nacionalni varnosti Republike Slovenije. Zlasti, če je ta obstoj nenadzorovan in brez vsakršnih zakonskih omejitev. Jaz ta grožnja prav gotovo nisem.

Anuška Delić